

Oma oppimispolkuviikon tukimateriaali **LUKEMINEN**

Kuopion joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittämishanke

Jenni Sutinen ja Elisa Penttinen

Yhteistyössä Värinautit,

Mona Paalanen ja Anni Pöyhönen

Kevät 2024

Oppimispolkuvihkon tavoitteet ovat lukemisen tavoitteita tiivistetysti 0 – 2 luokkien OPS:en osalta. Tukimateriaalin käyttö on vapaaehtoista.

Materiaali on suojattu tekijänoikeuslain nojalla, eikä kuvia saa irrottaa tästä käyttötarkoituksesta.

[Oma oppimispolkuvihkon](#)
vapaaehtoinen tukimateriaali
lukemisen polulle

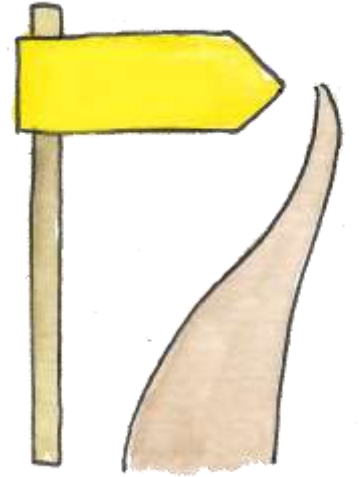
Diat voi tulostaa ja laminoida
omaan käyttöön arvioinnin
toteuttamisen tueksi

Tarkista arvioinnin ohje myös
[Montako tähteä väritetään-](#)
[open oppaasta](#)

Lukemisen polku 0-2 luokat

1. Osaan nimetä suuraakkoset.
2. Osaan kirjain-äännevastaavuuden.
3. Tunnistan äänteen, tavun ja sanan.
4. Osaan tavuttaa.
5. Osaan nimetä pienaakkoset.
6. Osaan nimetä sanan alkuäänteen.
7. Osaan nimetä sanan loppuäänteen.
8. Luen tavuja.
9. Luen sanoja.
10. Luen lyhyitä virkkeitä.
11. Ymmärrän ja muistan lukemaani.
12. Luen itsenäisesti lyhyitä juonellisia tarinoita.
13. Luen itsenäisesti kirjoja.
14. Luen ja ymmärrän erilaisia tekstityyppejä.
15. Löydän lukemastani tarvittavia tietoja.
16. Osaan kertoa lukemastani omin sanoin.

1. Osaan nimetä suuraakkoset.

2. Osaan kirjain-äännevastaavuuden.

Kerro, miltä jokainen kirjain kuulostaa. Voit myös keksiä kirjaimella alkavan sanan.

3. Tunnistan äänteen, tavun ja sanan.

Tiedätkö, missä on kirjain?

Tiedätkö, miltä kirjain kuulostaa (äänne)?

Tiedätkö, missä on tavu?

Tiedätkö, missä on sana?

(Tiedätkö, mitä sana tarkoittaa?)

KET

O

VA

RA

O-RA-VA

KET-TU

TU

4. Osaan tavuttaa.

Kuuntele opettajan lukemat sanat ja tavuta sanat rytmiin taputtamalla.
Kuinka monta tavua sanassa oli? (Lukeva oppilas voi itse lukea sanat.)

1. (OPPILAAN OMA NIMI)

2. KISSA

3. TELTTA

4. KIIKARIT

5. PERHONEN

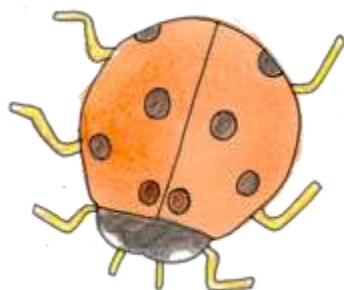
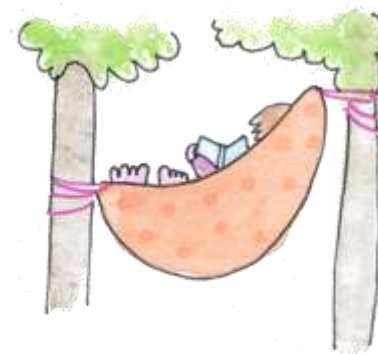
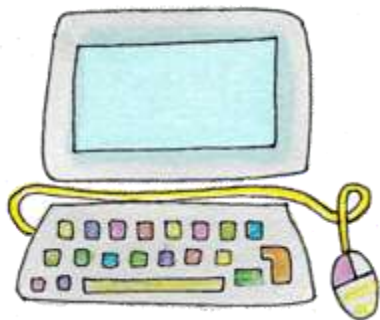
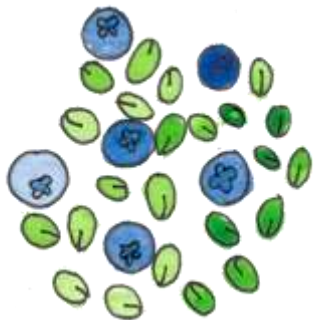
6. ILMAPALLO

5. Osaan nimetä pienaakkoset.

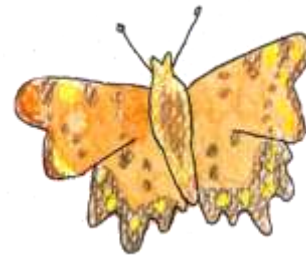
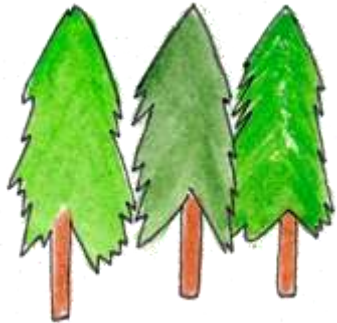

6. Osaan nimetä sanan alkuäänteen.

Apuna voi käyttää näitä kuvia: Esim. **m**ustikka (**m**arja), **t**ietokone, **s**ydän, **r**iippumatto, **a**nkka (lintu), **l**eppäkerttu (**l**ötökkä), **i**lmapallo, **a**urinko

7. Osaan nimetä sanan loppuäänteen.

Apuna voi käyttää näitä kuvia: Esim. hanskat (kintaat, lapaset), kettu, sateenkaari, kattila, puu (metsä, kuusi), kello, perhonen, sydän

8. Luen tavuja.

PI-

OK-

SII-

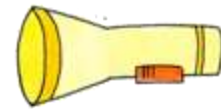
LIN-

LAMP-

TULP-

SEIT-

SHORT-

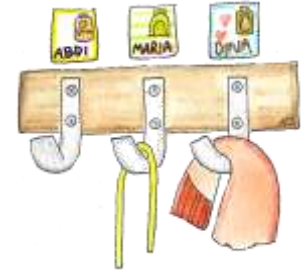

9. Luen sanoja.

PIL-VI

MAN-SIK-KA

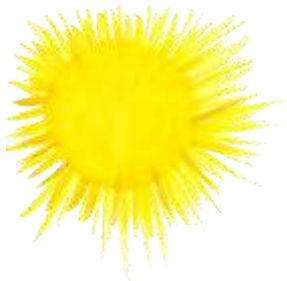
AU-RIN-KO

KY-NÄ

NAU-LAK-KO

I-SÄ

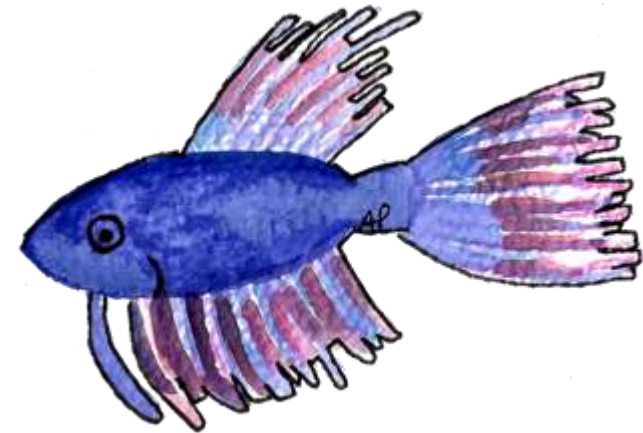
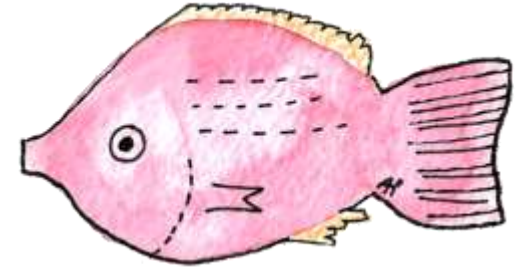

REP-PU

KOU-LU

10. Luen lyhyitä virkkeitä.

KA-LO-JA ON NEL-JÄ.

YK-SI KA-LA ON O-RANS-SI.

KAIK-KI KA-LAT O-VAT E-RI-LAI-SI-A.

SUU-RIN KA-LA ON NO-PE-A UI-MA-RI.

11. Ymmärrän ja muistan lukemaani.

Lapsen lukemisen ymmärtämistä ja muistamista voidaan tarkastella monella eri tapaa päivittäin: lukuläksyjen tarkistamisen yhteydessä, lukupajoissa, tehtäviä tehdessä arjen toimintojen sisällä, kirjastokäynneillä, luetun ymmärtämisen testeillä jne. Edellisen tavoitteen (10.) lauseista voi kysyä:

KUIN-KA MON-TA KA-LAA TEKS-TIS-SÄ O-LI?

KUIN-KA MON-TA O-RANS-SI-A KA-LAA O-LI?

MI-KÄ KA-LOIS-TA O-LI NO-PEIN UI-MA-RI?

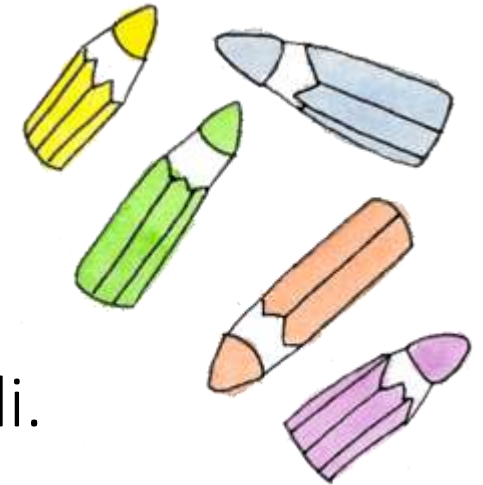

12. Luen itsenäisesti lyhyitä juonellisia tarinoita.

Un-nan lem-pi-ky-nä

An-nu rik-koi va-hin-gos-sa Un-nan lem-pi-ky-nän.
Hän miet-ti, mi-ten ker-toi-si a-si-as-ta sis-kol-leen.
Hän a-jat-te-li en-sin, et-tä pii-lot-tai-si ky-nän.
Mu-ta An-nu ta-ju-si, et-tä sii-tä tu-li-si vain pa-hem-pi mie-li.

An-nu ker-toi Un-nal-le, et-tä hän rik-koi ky-nän.
Un-na o-li har-mis-saan, mut-ta ei suut-tu-nut.
Un-na an-toi sis-kol-leen an-teek-si.
An-nu ha-la-si sis-ko-aan.

13. Luen itsenäisesti kirjoja.

Tavoitetta voi pohtia lapsen kanssa yhdessä. Apuna voi käyttää kysymyksiä, kuten:

1. Millaisia kirjoja luet mieluiten?
2. Luetko kirjoja, jossa ei ole kuvia?
3. Kuinka usein luet kirjoja?
4. Luetko muuta kuin läksykirjoja?
5. Luetko ääneen vai hiljaa omassa mielessäsi?

14. Luen ja ymmärrän erilaisia tekstityyppejä.

Lapsen kanssa voi keskustella eri tekstityypeistä: tietotekstit, sadut, runot, uutiset, mainokset ja sarjakuvat. Miten ne eroavat toisistaan? (satu vs. uutinen)

14. Luen ja ymmärrän erilaisia tekstityyppejä.

Esimerkkejä eri tekstityypeistä:

”Koiria on ihmisen kesyttämistä eläimistä vanhin. Kesyyntymisen alkuaikoina koirasta on ollut hyötyä varoittavana vahtina sekä jätteensyöjänä. Koiraa on käytetty ja käytetään edelleenkin myös vetoapuna, paimenena ja metsästyksessä.”

koira-Wikipedia

2.

”Et ikinä arvaa siilin kuuluu olla harmaa! muttei mikään ole varmaa, elämässä tässä ollaan kaikki jotain etsimässä, tuumasi siili silloin kun tähtiä laski illoin omaksi iloksi lauloi ja laulun päälle saunoi.”

Lyhennetty runosta *Siilin satumetsä*, Riikka Kostander, iltasatu.org

14. Luen ja ymmärrän erilaisia tekstityyppejä.

3. "Aivan aikojen alussa, noin kymmenen minuuttia sitten, Ippu Pötökkä oli vielä aivan tavallinen pikku ötökkä. Mutta sitten sängystään herännyt pieni tytöntyllerö huusi: "Ippu Pötökkä! Ippu Pötökkä!" Ja niin hän jo saikin nimensä. Tytöntyllerö joi lasin vettä ja nukahti jälleen.

Perin juurin säikähtänyt pikku ötökkä sai hetken aikaa rauhoittua. Mutta miten sellaisen jälkeen saattoi rauhoittua? Ippu Pötökkää, tuota nimen saanutta pikku ötökkää, vaivasi suunnaton tarve tehdä jotain merkittävää. Vielä kymmenen minuuttia sitten hän oli ollut vain pikku ötökkä, mutta nyt hän oli sentään sentään Ippu Pötökkä!"

Lyhennetty sadusta, *Pikkuötökkä nimeltä Ippu Pötökkä*, Hytönen Ville

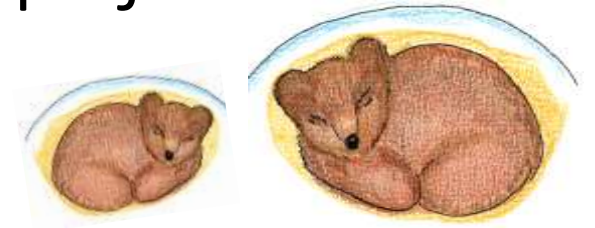
litasatu.org

Ö-TÖK-KÄ

14. Luen ja ymmärrän erilaisia tekstityyppejä.

Korkeasaaren karhut kävivät talviunille etuajassa

4.

”Korkeasaaren karhut ovat aloittaneet talviunensa, eläintarha tiedottaa. Tavallisesti karhut käyvät unilleen vasta marraskuun puolivälin tienoilla, mutta nyt ne eivät voineet vastustaa unten maille siirtymistä, vaan nukahtivat jo lokakuun viimeisenä viikonloppuna.

Eläintarhan karhut ovat olleet hyvin väsyneitä ja nuokkuneet pesissään nousten vain syömään, eläintenhoitaja Susan Nuurtila kertoo tiedotteessa. Unille valmistautuville karhuille tarjottiin ruuaksi puuroa, vihanneksia ja hedelmiä. Juuri ennen uniaan 22- ja 17-vuotiaat emo ja tytär painoivat molemmat 225 kiloa. Lopulta peti kiinnosti niitä ruokaakin enemmän. Nyt karhut ovat unilla rakentamissaan pesissä.

Lokakuun alun karhut viettivätkin rakennuspuuhissa. Hoitajat tarjosivat niille materiaaleiksi puukuiviketta, oksia, jäkälää ja heinää. Näistä aineksista rakennettuihin pesiin emo ja tytär ovat nyt vetäytyneet. Korkeasaaren karhut heräävät talviuniltaan tavallisesti helmikuussa.”

Vilma Ikola, HS, 30.10. 10:16 | Päivitetty 30.10. 10:29, *Korkeasaaren karhut kävivät talviunille etuajassa*

14. Luen ja ymmärrän erilaisia tekstityyppejä.

- Mitä tekstilajia 1. oli? (tietoteksti)
- Mitä tekstilajia 2. oli? (runo)
- Mitä tekstilajia 3. oli? (satu)
- Mitä tekstilajia 4. oli? (uutinen)

15. Löydän lukemastani tarvittavia tietoja.

Amurintiikeri

Itä-Siperian metsissä, Amur-joen alueella elelee maailman pohjoisin tiikerin alalaji amurintiikeri, josta on myös käytetty nimeä siperiantiikeri. Se on myös maailman suurin kissapeto, eteläiset tiikerin alalajit ovat kooltaan pienempiä. Aikuinen amurintiikeriuroos voi painaa lähes 300 kiloa. Amurintiikeri on säänkestävä kissapeto – se ei säikähdä lunta eikä pakkasta, ja ui mielellään.

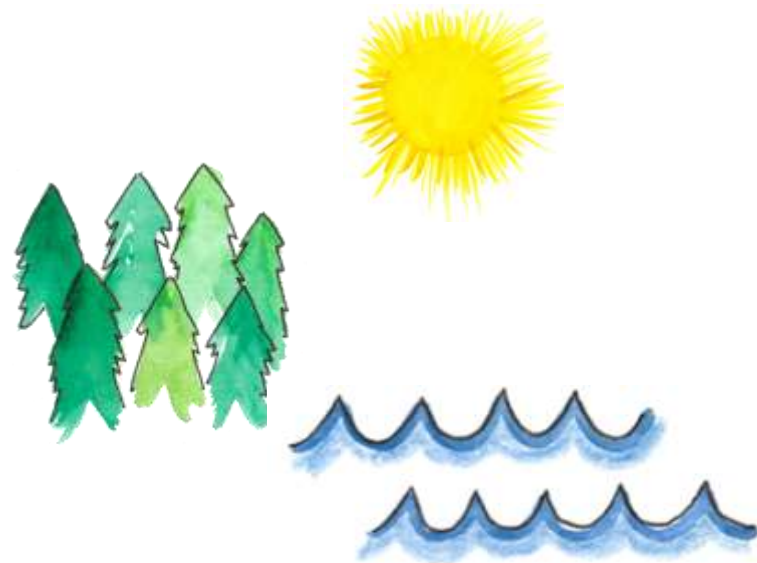
Tiikeri syö noin 15 kg luista lihaa viikossa. Tiikerin ruokavaliossa suurehkot sorkkaeläimet, kuten villisika ja hirvieläimet, ovat keskeisellä sijalla, mutta se syö myös muita eläimiä saadessaan niitä kiinni. Tiikerin saaliiksi voi jäädä myös karhuja. Monilla alueilla tiikerit verottavat myös kotieläimiä, erityisesti jos villoja saaliseläimiä on vähän. Tiikerit merkkäävät reviiriään virtsalla, sekä jättämällä puihin raapimisjälkiä. Turkin raidat toimivat suojaväriä heinikossa vaaniessa, ja niiden kuviot ovat jokaisella tiikerillä yksilölliset.

Lyhennetty tekstistä *Amurintiikeri*, www.korkeasaari.fi/elain/amurintiikeri

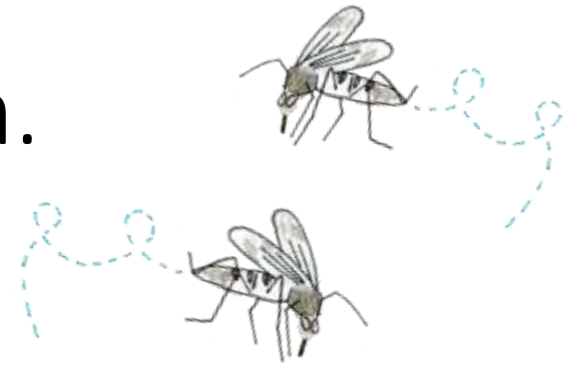
15. Löydän lukemastani tarvittavia tietoja.

1. Kuinka paljon amurintiikeriuroos voi painaa?
2. Mitä amurintiikeri syö?
3. Kerro tiikerin elinympäristöstä.
4. Kerro tiikerin ulkonäöstä.
5. Kuinka tiikeri merkitsee reviirinsä?

16. Osaan kertoa lukemastani omin sanoin.

Hyttysen ininä onkin siipien värinää

Hyttysten ininä ja pistokset ovat kaikille suomalaisille tuttuja kesäkiusoja. Lämmin kesä on ollut otollinen hyttysille. Kuivuus kuitenkin hävittää hyttysset nopeasti, samoin pakkasen. Millainen hyönteinen on hyttynen ja miten sen pistoilta voi suojautua?

Hyttysen imukärsä muistuttaa lääkeruiskun onttoa neulaa. Jos läimäiset itikkaa kesken sen aterian, imukärsä katkeaa ihon alle ja paukamasta tulee iso ja kutiseva. Jotkut uskovat myös siedätyshoitoon ja antavat alkukesästä itikan vapaasti nautiskella.

Hyttynen hakeutuu mieluiten lämpimälle ja kostealle iholle. Se myös haistaa ihmisen hengityksen ja hien kymmenien metrien päästä. Itikat iskevät mielellään jalkoihin ja nilkkoihin juuri tästä syystä. Huitovat puuskuttajat kiinnostavat hyttystä enemmän kuin rennon rauhalliset juhlijat. Hyttyskarkotteista on apua, sillä niiden tuoksu sekoittaa hyttysen suuntavaiston.

Oviverhot, hyttysverkot ja kattoon ripustettavat moskiittoverkot takaavat rauhalliset yöunet. Monet vannovat sähköisten karkotteiden nimeen. Myös savu pitää hyttyset tehokkaasti loitolla. Voimakkaan tuoksuinen teepuuöljy on tehokas luomukarkoitin. Hyttynen pistää myös ohuen vaatekerroksen läpi, joten tuplatuulipuku on varmin suojaruste. Musta, tummansininen ja punainen vaateus houkuttelevat hyttystä.

Pihasta on syytä hävittää kaikki seisova vesi ja pitää se puhtaana pusikoista, sillä hyttysväijyvät varjossa. Uusinta uutta hyttysten karkottamisessa ovat erilaiset kännykkäsovellukset. Niiden teho perustuu korkean taajuuden ultraääneen, mutta sovellusten toimivuudesta ei ole takuita. Raapiminen helpottaa oloa vain hetkellisesti ja rikkoutunut iho saattaa tulehtua. Kutinaan voi hakea apua antihistamiinista tai hydrokortisonivoiteesta. Kotikonsteina voit kokeilla saunomista sekä etikalla, maidolla tai suuvedellä pyyhkimistä.

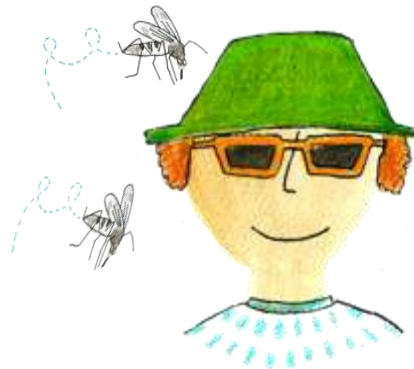
Tiesitkö tämän?

- Naarashyttynen imee verta lisääntyäkseen
- Hyttysen munat kehittyvät seisovassa vedessä
- Hyttysen ininä on itse asiassa sen siipien kahinaa

16. Osaan kertoa lukemastani omin sanoin.

1. Kerro omin sanoin, mistä teksti kertoi.
2. Mitä tekstissä mainittuja keinoja sinä käyttäisit hyttysten karkottamiseen?
3. Miten hyttysen piston aiheuttamaa kutinaa voi helpottaa?

Tämä oppimispolku on tehty yhteistyössä Värinauttien kanssa, kiitos!

Materiaali on suojattu tekijänoikeuslain nojalla, eikä kuvia saa irrottaa tästä käyttötarkoituksesta.

LÄHDELUETTELO

Hytönen, V., 2022, Pikkuötökkä nimeltä Ippu Pötökkä, www.iltasatu.org

Ikola, V. 2023, HS, Korkeasaaren karhut kävivät talviunille etuajassa, 30.10. 2023 Päivitetty 30.10. <https://www.hs.fi/kaupunki/helsinki/art-2000009956416.html>

Jensen, T., 2014, Hyttysen ininä onkin siipien värinää, [Yle.fi/aihe/artikkeli/](http://yle.fi/aihe/artikkeli/)

Kostiander R., 2022, Siilin satumetsä, www.iltasatu.org

Värinautit www.varinautit.fi

wikipedia.org

www.korkeasaari.fi/elain/amurintiikeri